

Rutin

Användande av personlyft och lyftsele

Fastställd av	Socialchef
Datum för fastställande	2026-09-08
Gäller för	All personal inom produktion
Dokumentansvarig	MAR

Innehållsförteckning

Bakgrund	3
Syfte	3
Omfattning	3
Genomförande	3
Vid akuta behov av personlyft på särskilt boende	4
Ansvar	4
Ansvarsfördelning	4
Lyftlicens	6
Avvikelse rapportering	6
Referenser	6

Bakgrund

Personlyft är ett hjälpmedel som används för att underlätta överflyttningar. Det innefattar stationär lyft (taklyft), mobil lyft och uppresningslyft.

Att använda personlyft och lyftsele vid överflyttningar är förenat med vissa risker och den vanligaste risken för skada är felaktig hantering.

All personal som använder lyft ska därför ha goda kunskaper i hur man arbetar på ett säkert sätt med överflyttningar med lyft. Grundregeln är att man ska vara minst två personer när lyft används och minst en av dem måste ha en giltig lyftlicens.

Syfte

Att säkerställa en patientsäker hantering vid användande av personlyft samt beskriva vem som har ansvar för vad.

Omfattning

Rutinen omfattar omvårdnadspersonal, arbetsterapeuter, fysioterapeuter/sjukgymnaster och chefer inom produktion i både privat och egen regi.

Genomförande

Överflyttning med personlyft ska alltid föregås av en bedömning av arbetsterapeut eller fysioterapeut/sjukgymnast där andra förflyttningsmetoder provats och bedömts som olämpliga eller otillräckliga.

Överflyttning med lyft får inte göras om det inte är ordinerat från arbetsterapeut eller fysioterapeut/sjukgymnast.

Lyftselen är personligt utprovad och förskriven av arbetsterapeut eller fysioterapeut/sjukgymnast och får inte tas mellan patienter. Ett utprovningsprotokoll fylls i av arbetsterapeut eller fysioterapeut/sjukgymnast som beskriver bland annat hur lyftselen ska appliceras. Utprovningsprotokoll och bruksanvisning för lyft och lyftsele ska finnas tillgängligt för personalen som ska arbeta med lyften och lyftselen. Dokumenten ska helst förvaras i direkt anslutning till lyften.

Särskilda boenden som har lyft som grundutrustning kan använda mobil lyft hos flera patienter när den överflyttningen är ordinerad.

Överflyttning med personlyft ska alltid ske med två personal och minst en av dessa ska ha lyftlicens.

Under särskilda omständigheter kan lyft göras av en person om det är bedömt och dokumenterat av arbetsterapeut eller fysioterapeut/sjukgymnast och riskanalys har genomförts.

Vid akuta behov av personlyft på särskilt boende

Vid akuta behov av förflyttning med personlyft om en patient kraftigt försämrats eller fallit:

- Först ska helkroppsundersökning alltid göras efter ett fall.
- Kontakta sjuksköterska innan patienten får tas upp med lyft.
- Personal med lyftlicens får använda lyft och en av boendets akutselar. Det går bra att inte ha ett utprovningsprotokoll vid ett akutfall.
- Kontakta arbetsterapeut eller fysioterapeut/sjukgymnast för bedömning om det finns ett fortsatt behov av att använda lyft och lyftsele.
- Skriv journal och skriv en avvikelse om händelsen.

Ansvar

När lyft och lyftsele används som överflyttningshjälpmedel i verksamheten är det flera olika yrkeskategorier som är inblandade och som har olika ansvarsområden.

Ansvarsfördelning

Arbetsterapeut och fysioterapeut/sjukgymnast ansvarar för att:

- Bedöma behov av personlyft
- Bedöma, prova ut och förskriva lyft och lyftsele
- Skriva individuellt utprovningsprotokoll för lyftsele
- Informera och instruera personal om förflyttningen
- Informera verksamhetens enhetschef vid ny förskrivning av lyft och/eller lyftsele för att bemanning ska kunna säkerställas
- Dokumentation i patientjournal
- Registrera hjälpmedlet i Förskrivarportalen
- Utföra periodisk inspektion av individuellt förskrivna lyftselar 2 gånger per år
- På särskilda boenden märka upp lyftselen med namn på band som knyts på selen för att selen ska kunna identifieras vid tvätt
- Registrera omvårdnadspersonal i Appva efter godkänd praktisk utbildning.

Omvårdnadspersonal som hanterar personlyft och lyftsele ansvarar för att:

- Genomföra obligatorisk utbildning för lyftlicens enligt rutin
- Följa individuellt utprovningsprotokoll, produktens bruksanvisning samt gällande rutin
- Kontrollera lyft och lyftsele före varje lyft så att det inte finns skador eller felaktigheter och vid behov kontakta arbetsterapeut eller fysioterapeut/sjukgymnast.
- Säkerställa att lyftselen inte har några synliga skador eller felaktigheter efter tvätt.
- Vid osäkerhet om hur lyftet ska utföras kontakta arbetsterapeut eller fysioterapeut/sjukgymnast
- Kontakta arbetsterapeut eller fysioterapeut/sjukgymnast vid förändring i patientens hälsotillstånd som kan påverka användningen av lyft och lyftsele, till exempel vid viktförändring
- Rengöra mobil lyft som flyttas mellan patienter innan varje lyft.

Enhetschef ansvarar för att:

- All personal som använder personlyft har godkänd lyftlicensutbildning
- Personal som använder personlyft anmäls och går den obligatoriska utbildningen enligt denna rutin
- Den som har ansvar för schemaläggning på enheten tar del av dokumentationen i MCSS Appva om personal har godkänd lyftlicensutbildning (dokumenterat under Delegering - Kunskapstest)
- Rutinen är känd på arbetsplatsen och att personalen arbetar enligt gällande rutin och följer instruktioner från arbetsterapeut eller fysioterapeut/sjukgymnast
- Utprovningsprotokollet är känt och finns tillgängligt för personalen
- Informationsöverföringen fungerar mellan berörd personal för säker användning av hjälpmedel
- Förutsättningar finns för personalen att arbeta utifrån de krav som ställs i denna rutin
- Periodisk inspektion av boendets akuta lyftselar som tillhör grundutrustningen, ska utföras enligt företagets instruktion två gånger per år.

Enhetschef för arbetsterapeut och fysioterapeut/sjukgymnast ansvarar för att:

- Arbetsterapeuter och fysioterapeuter/sjukgymnaster har rätt kompetens och förutsättningar för att arbeta utifrån denna rutin

- Det finns tillgängliga resurser för att organisera och tillhandahålla utbildning för omvårdnadspersonal

Lyftlicens

För att hantera personlyft krävs lyftlicens. Det innebär att personalen har blivit godkänd på lyftlicensutbildningen, vilken omfattar både en teoretisk och en praktisk del samt ett kunskapstest. Aktivt deltagande och godkänt kunskapstest krävs för att få lyftlicens. Innan den praktiska utbildningen kan göras ska webbutbildning med kunskapstest genomföras.

På enheter där personlyft används frekvent ska webbutbildningen göras en gång per år och den praktiska delen vart tredje år eller oftare utifrån behov, exempelvis efter långvarig frånvaro.

På enheter där överflyttningar med personlyft är sällsynt ska utbildningen göras när behov uppstår.

Legitimerad personal kan dra in lyftlicens för omvårdnadspersonal om personen inte uppfyller de krav som ställs.

Avvikelserapportering

All personal ansvarar för att rapportera händelser med lyft och lyftsele som medfört skada eller där risk funnits för skada. Händelsen dokumenteras i patientjournalen i Viva och avvikelsen görs i kommunens avvikelsesystem DF respons.

Referenser

Rutin för individuellt förskrivna hjälpmedel

Rutin för grundutrustning

SOSFS 2008:1 Användning av medicintekniska produkter i hälso-och sjukvården

SOSFS 2011:12 Grundläggande kunskaper hos personal som arbetar i socialtjänstens omsorg om äldre